

እንተይ ተባህለ እንታይ ተገብረ?

እዚ ተሽታተሊ ጽሑፋት ኢዚ ነቶም መሪሕነት ሰዲህኤ ቅዋም ሰልፊ ብምጥሓስን ንልዕና-ሕጊ ብምግሃስን ዝወሰዱም ሓድነት ሰልፊ ናይ ምፍራስ ወስታት እንታይ ከምዝመስሉ ህዝቢ ንድሕሪት ምልስ ኢሉ ከምዝፈልጦም ንምግባር ዝቐርብ ዘሎ ኮይኑ፡ ብሓደ ሸነሽ “ንልዕና-ሕጊ ዘይግዛእ ባህርያት ላዕላዊ መሪሕነት ሰዲህኤ”፡ በቲ ካልእ ሸነሽ ካእ “ሓድነት ሰልፊ ንምድሓን ዝተኸየዱ ጸዕርታት” እንታይ ከምዝመስሉ ንምጽብራቅ ኢዩ። ንልዕና-ሕጊ ረጊጹ ንሕጊ መሪሕነት ዘይምእዘዝ፡ “ዲሞክራሲያዊ” ኣይኮነን ዝብሉ፡ ኣብ ዕርቃኡ ወጺኡ ቀደም ዝፈሸለ ናይ ምብራቕ ዓለም (ናይ ስታሊንን ናይ ማኦን) ኣተሓሳስባ ዘዓሙውን ስለዘልወ፡ ዲሞክራሲ ማለት “ድምጺ ብዝሒ” ማለት ከምዘይኮነ ገለ መባራብሪ እንተኸኖም ብማለትውን ኢዩ። ብተወሳኺ፡ “ዘበንኩም ዘበነ-ግርምቢ፡ ንባሩድ ኣሸቲቶም ኤርትራዊ መንነት ዝፈጠሩን ዘዕቕቡን ጀጋኑ፡ ብዶላር ዘሸቱቱ ዝነበሩን ብካሓድትን (those who committed treason) ዘቐጥቅጥ” ዓማጽን ዘይፍትሓውን ዘበን ምዃኑ ግንዛቤ እንተረኹቡምውን ሕማቕ ኣይኮነን። ንዓመጽ ኣይፋል ምባል ካእ ፍትሒ ኢዩ (3ይ ክፋል ተመልከት)።

ሳልጳይ ክፋል 02/06/2017

ገብረ ገብረማሪያም (ዶ.ር.)

ዋላ ሕጂውን ንሰልፋዊ ሓድነት ንጽዓት

ሲጋ ንይታናይ ይብላ ደቂ ንይታ ከመስላ፡ “ዝባን ሕጊ እንተብህለሰ፡ ሕጊ ኣነ ኢየ ዝብል መሪሕነት ሰዲህኤ”

ከምቲ ለባማት ዓደቦ ዝብልዎ፡ **“እንተይ ትንውንወኒስ መን ነጽደፈኒ ሰለዝኸነ”**፡ መሰረታዊ መበገሲ ጸገማት ሰዲህኤ ምፍታሽ ኣገዳስን ክስገር ዘይግቦኦን ሰልፋዊ ዕማም ኢዩ። እቲ መሰረታዊ ሕቶ፡ ሕጂውን **“ልዕና ሕጊ ዶስ ወይ ውሳኔ መሪሕነት ቀዳምነት ኣለዎ”** ዝብል ኮይኑ፡ እቲ ቀንዲ ትሕዝትኡ፡ መሪሕነት ሰልፊ ስለምንታይ ካብ ቅዋም ሰልፊ ዝድንግጎ ሕግታት ወጻኢ ውሳኔታት ይውስንን የተግብርን ኣሎ ዝብል ኢዩ። ማባ ኣብ ሞንጎ ክልተ ጉባኤታት ዝላዓለ ስልጣን ስለዝኮነ፡ ንቅዋም ሰልፊ ዝጥሕስ ውሳኔታት ክውስን መሰልን ስልጣንን የብሉን። ማባ ካእ ሕጊ ኣይኮነን። ሕጂ፡ ማባ እዚ ተገብሮ እዚ ተስዓብ ኢልካ ምዝርዛር፡ ነቲ ዝባሃል ዘሎ ውሳኔታት ማባ ሕጋውን ቅዋማውን ኣይገብርን ኢዩ። ብተውሳኪ፡ ግርጭታት ብናይ “ረብሓታት ምግጫው” (conflict of interest) ዘለዎም ኣባላት ዝቐመጡ ኮሚቴ ገርካ ክትፈትሑ ምፋትን ነቲ ግርጭታት የጋድድምበር ኣይፈትሑን ኢዩ። ብግብሪ ካእ ንሱ ኢዩ ኮይኑ። ከመሰራርሓ ካእ ኢሳይንሳውን ሻራውን ኢዩ።

ንሓው መስፍን ሓጎስ ካብ ሰልፊ ኣባልነቱ ናይ ምውንዛፍ (ብግብሪ ምስጎግ) ውሳኔ ማባ ቅዋም ሰልፊ ዝጣሓሰን ዘይሕጋውን ምኽኑ ኣብዝሓለፉ ክልተ ጽሑፋት ብሰፊሑ ስለዝተገልጸ ሕጂ ምስላሱ ኣድላዩ ኣይኮነን። ዝያድ ክርዳእ ዝደሊ ኣባል እንተሎ፡ ተመሊሱ ነቶም ጽሑፋት ክውኸስ ይኽእል ኢዩ። ብተውሳኪ፡ መሪሕነት ሰልፊ ቅዋም ሰልፊ ብምጥሓስ ኣብ ዘባታት ዝቐመሉን ኣካባቢታት ኣብ ርእሲ መሪሕነት ዘባ “ወኪላት” ብምግባር ንመሰላት ዘባታት ዝግህስ ውሳኔ ወሲዱ ኢዩ። ነዚውን ንካልእ ጊዜ ገድፍና፡ ንሕጂ ክንዘረብሎም ዘደሊ ካለኡት ቅዋማዊ ጥሕሰታት ካብ ብዙሓት ነዘም ዝሰዕቡ ክጥቐስ ይካኣል፡-

1. ንሓው መስፍን ሓጎስ ንመጓዓዝያን ንተለፎንን መሸፊኒ ዝኾና ዝሞሃበኦ ዝነበራ ቅሩብ መሻርፍ ክሕድግ ዘኽእል ዝኾነ ዓንቀጽ ቅዋም ሰልፊ የልቦን ጥራሕ ዘይኮነስ ማባውን እንተኸነ ከምኡ ዓይነት ውሳኔ ከምዝወሰነ ዘመልክት ኣብቲ ናብ ኣባላት ዝሰደዱ ዘዋሪ መልእክቲ የልቦን። እቲ ውሳኔ ዳኣ መን ወሰኖ? ኣቦ መንበር ሰልፊ ከምዚ ዓይነት ውሳኔ ክውስን ዘፍቐድ ዝኾነ ዓይነት ዓንቀጽ ኣብ ቅዋም ሰልፊውን የልቦን።
2. ንኣባልነቱ ካብ ሰልፊ ንዝተወንዘፈ ኣባል “ ንስኻ ካብ ሰልፊ ትሓቶ ምንም ዓይነት መሰላት የልቦን፡ ሰልፊ ካእ ካባኻ ዝሓቶ ምንም ዓይነት ግደታታት የልቦን” ዝብል ውሳኔ ክወስን ዘኽእል ዓንቀጽ ኣብ ቅዋም ሰልፊ ዘየልቦ ክንሱ፡ ሓው መስፍን ሓጎስ ግን ከምኡ ዓይነት ውሳኔ ካብ ኣቦ መንበር ሰልፊ ተዋሂብዎ ኢዩ ። ብውሳኔ ኣቦ መንበር ሰልፊ መሰረት፡ ሕጂ ሓው መስፍን ሓጎስ ምንም ዓይነት ሰልፋዊ ግደታት ይኹን መሰላት የብሉን።
3. ሓው መስፍን ሓጎስ ምንም ዓይነት ሰልፋዊ ግደታት የብልካን ስለዝተባህለ፡ ንዕኡ ኣብዝምልከቱ ጉዳያት ኣብ ህዝቢ ወጺኡ ነብሱ ክኸላኸል ነጻ ኢዩ። ሕጂ ሓው መስፍን ሓጎስ ስለምንታይ ናብ ህዝቢ ወጺኡ ኢልካ ምኸሳስ፡ መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰሉ ከም ምግሃስ ኢዩ ዝቐጸር። እዚ ካእ ንቅዋምን ንመሰረታዊ መትከላት ሰዲህኤ ዝጥሓስ ወስታ ኢዩ።

ንሕጊ ብምጥሓስ ዝተፈጸመ ገይጋ፡ ሕጊ ብምግባር ጥራሕ እምበር ደድሕሪ ዘረባ ብምኽድ ኣይእረምን ኢዩ። “እንካ ሰላምትያ” ብዝዓይነቱ፡ ደድሕሪ ዘረባታት ምሳዓብ (ብሕልፊ ሓላፍነትን ግደታታትን ብዘለዎ መራሒ) ነገር እምበር ሰላም ኣይፈጥርን ኢዩ። ከምቲ ኣቦው ዝብልዎ፡ “ለባማት እንክባኣሱ ምስጢሮም ነይንስንሱ” እንተዝኸውን ከ። ኣብቲ ትሕዝቶ ናይቲ ኣብ ናይ ህዝቢ ናይ መድያ ማዕከናት ዝተዘርገሐ መልስን ግብረ-መልስን ምዝራብ፡ ደድሕሪ ዘረባ ምስዓብ ከይኮውን እስከ ንግደፎ። ሓደ መልሲ ዘድልዮ ሕቶ ግን “ ኣቦ መንበር ሰልፊ ስለምንታይ ንሓደ ባዕሉ ‘ሰልፊ ዝሓተካ ግደታታት የለን’ ንዝበሎ ዝተውንዘፈ ኣባል ተዛሪቡ ኢሉ ብዘይ ውሳኔ ማባ ይኩን ፈሽ ከምልሱ ወሲኑ?” ዝብል ኢዩ። እዚ ሕቶ ኢዚ ዘይሩ ዘይሩ ናብቲ “ኣብ ሰዲህኤ ናይ ርእዮ ፍልልያት ብኸመይ ይውገኑ” ዝብል መሰረታውን ክሳብ ሕጂ ጉብእ መዕለቢ ዘይረኸበን ክሳዳዊ ጉዳይ ኢዩ ዝወስደና።

ሕጂ እቲ እንቲ ኣማራጺ፡ ንኹሉ ጸገማት ሰልፊ ኣለልዩን ፈቲቲን መፍቲሒታት ክናደየሉ ዘኽእል “ሰልፋዊ ዋዕላ” ምጽዋዕን ምክያድን ኢዩ።

ከምዝፍለጥ፡ እቲ ዓንድሕቅን ቅንዲ መለለዩ ሕላገት ሓድነት ሰዲህኤ እቲ ናይ ክልተ ድሕረ-ባይታ ዝነበሮም ሓይልታት (ህ.ግ.ን ተ.ሓ.ኤ.ን) ዝገበርዎ ሓድነታዊ ኪዳን ኢዩ። መስርሕ ሓድነት ጎዕዞ እምበር ናይ ሓደ ጊዜ ወይ ናይ ሓደ ህምት ፍጻሜ ስለዘይኮነ፡ መስርሕ ሓድነት ሰልፍና ብቐጻሊ ክኸሰኮስን ሕድህዳዊ ምትእምማን ከምገብን ምተገበሉ። ሓድነት ሰልፍ ክናበ ነይሮም። ብግብሪ ግን ንሓድነት ሰልፍ ዝብሕጉጉን ዘዳኸሙን ወስታትን ኣካይዳታትን ኢዮም ከዝውተሩ ጸኒሖም። ኣብ ጎዕዞ፡ ናይ ሓሳባት/ርእዮታት ፍልልያት ክፍጠሩን ክራኣዩን ባህርያውን ንቡሩን ኢዩ። ናይ ሓሳባት/ርእዮታት ፍልልያት ከም ሰልፍ “የዕብረካ ዶስ የህጥረካ” ዝውሰኖ፡ ኣብቲ እትወስዶ ናይ ግርጭታት ኣፈታትሓ ኣገባባት ኢዩ ዝምርኮስ። ስለምንታይ ሰልፍና ዓቢሩ ወይ ይዓብር ኣሎ ብትኸክል ንምፍላጥን፡ ፈሊጥኻውን መታን መፍቲሒታት ከነናድየሉ፡ ኣፍታትሓ ግርጭታት ኣብ ሰዲህኤ ከመይ ከምዝመስል ብዕምቕት ምፍታሽ ከድልየና ኢዩ።

ናይ ሓሳብ ፍልልይን ሓሳብካ ብነጻ ናይ ምግላጽን መሰላት ብቅዋም ሰልፍ ውሑስ ከንሱ፡ ብሰንኪ ብኸረት ብሱል ኣመሓሓድራ ፍልልያት፡ ዋላ ናኣሸቱ ፍልልያት ከይተረፉ ናብ ረጽሚታትን ግርጭታትን ከምርሑ ምርኣይ ኣብ ሰዲህኤ ዳርጋ ንቡር ኮይኑ ኣሎ። ስለምንታይ?

ዝተፈልየ ሓሳብ/ርእዮ ከም ተጻይ ሓሳብ/ርእዮ ምቕጻር (The culture of blackmailing)፡- ዝኾነ ኣባል ዝተፈልየ ርእዮ ናይ ምህላውን ርእዮታት ብነጻ ናይ ምግላጽን ዲሞክራሲያዊ መሰላቱ ምጅኑ ኣብ ክንዲ ተቐብልካ ነቲ ፍልልያት ንምትዕራቕ ዘኸለል ናይ ሕድሕዳዊ እሂን-ሚሂን ባይታ ትፈጥር፡ ብኣንጻሩ ነቲ ናይ ርእዮ ፍልልይ ከም ተጻይ ተቐጻሩ፡ ኣብ ርእሲ ነቲ ዝተፈልየ ርእዮ ዘቐረበ ኣባል ናይ ምህዳድ (blackmailing)፣ ምክፋእን ምጽላምን (maligning)፣ ምንዋርን ጠቀነን (denigrating)፣ ምንጻልን (marginalizing) ወፈራታት ብቐሉዕን ብሰውርን ይካየዱ። ከምዚ ዓይነት ባህሊ (culture) ኣብ ኩሉ ጸፍሒ ሰልፍ ኣኳ እንተሃለወ፡ እቲ ቀንዲ ሃሳብ ግን እቲ ኣብ ላዕላዊ ጽፍሒ ሰልፍ ዝዝውተር ኢዩ። ንኣብነት ንምጥቃስ ዝኣክል፡-

(ሀ) ካልኣይ ጉባኤ ሰልፍ ኣባይን ብኸመይን ይካየድ ኣብ ዝብል ክትዓት፡ ኣብ ናይ ፓልቶክ ኣኬብሉ ኣቦ መንበር ሰልፍ ንካብ ናቱ ሓሳባት ዝተፈልየ ሓሳባት ክቐሩቡ ዝፈተኑ ኣባላት ናይ ምህዳድ (blackmailing)፣ ምክፋእን ምጽላምን (maligning)፣ ምንዋርን ጠቀነን (denigrating) ፈተናታት ገይሩ። ኢዚ ዓይነት ወፈራታት ቅድምን ድሕርን ምግባእ 2ይ ጉባኤ ሰልፍውን ዶው ኣይበለን። ኣብዝኣ ከይተጠቐሰት ክትሓልፍ ዘይብላ፡ እታ ንጉዳይት ኣጽኒዓ ናይ መፍትሒ ሓሳባት ክተቐርብ ተባሂላ ቅድሚ 2ይ ጉባኤ ዝቐመጠ ኮሚቴ፡ ክሳብ ሕጂ ጨናኣኳ ኣባይ ከምዘሎ ኣይፍለጥን። መሪሕነት ሰልፍ ስለምንታይ ስራሕ ከምትሰርሕ ዘይገበረ፡ መልሲ ዘይተረኸበ ሕቶ ኮይኑ ተሪፉ ኣሎ። ሰልፍና ኣብዚ ሕጂ ዘላቶ ኩነታት ንኸትበጽሕ ካብ ዝገበሩ ቀንዲ ረጅሒታት ሓደ፡ እዛ ኮሚቴ ስራሕ ከምዘይትሰርሕ ስለዝተገብረ ኢዩ። ቅርሕንትታት ክሳብ ዝኸሕኑን ግርጭታት ክሳብ ኣብ ዝላዓለ ጥርዚ ዝበጽሑ ምጽባይን ጣውቁኡ ምድኻምን ምብትታንን ሰልፋዊ ሓድነት ጥራሕ ኢዩ። ነዚ ብቐዳምነት ተሓታቲ ካኣ መሪሕነት ሰልፍ ኢዩ።

(ለ) ንሓው መስፍን ሓገስ ኣባልነት ካብ ሰልፍ ምውንዛፍ ኣመልኪቱ መግለጺ ንማሃብ ኣብ ዝተወደበ ናይ ፓልቶክ ኣኬባ፡ ኣቦ መንበር ሰልፍ ይኩን ካለኣት ላዕላዎት ሓለፍቲ ዝሃብዎ ቐጠዐ ዝመልኦን ዳርጋ ናይ ሕኩምፍዳይ ዝዓይነቱ፡ ስሚዒታዊ ርእዮታት ኣብ ናይ ምህዳድን (blackmailing)፣ ምክፋእን ምጽላምን (maligning)፣ ምንዋርን ጠቀነን (denigrating)፣ ምንጻልን (marginalizing) ስትራተጂ ዝተመርኮሰ ኢዩ ነይሩ። እዚ ኣገባብ እዚ፡ ዝኮነ ይዕበ ይንኣስ ናይ ርእዮ/ሓሳብ ፍልልያት ኣብ ኣብዘጋጥሙ ጊዜ፡ ምንጽጻግ ኣብ ሞንጎ ኣባላት ሰልፍ ከም ንቡር ባህልን ኣካይዳን ኮይኑ ንኸምዕብል ደሪኹ። ከምኡ ስለዝኾነ ኢዩ ካኣ ኣብ ክንዲ ርትዓዊ ሕቶ ምቕራብ (ናትኩምስ ሰሚዕና፡ መስፍን ከ እንታይ ኢዩ ዝብል?)፡ ነቲ ውሳኔ ማባ ዝደገፉ ኣባላት ብቐጥታ “መስፍን እንታይ ዶ ገይሩልና ኢዩ፣ መስፍን እንታይ ዶ ዝገብሮ ነገር ኣሎ ኢዩ፣ መስፍን ካራ የእትውልና፡ መስፍን ንሞት ክፍረድ ነይሩዎ፡ መስፍን ዝመርሖ ውሽጣዊ ኣካል ኣሎ፡ ብሰንኪ መስፍን መናእሰይ ኣይታሓውሱናን፡ ምስ መስፍን ዝመርሖ ዝነበረ ውድብ ምስማርና ጎዳኡና፡ ወ.ዘ.ተ.” ዝብሉ ዘይተወደኑ ክስታትን፡ ታህዲዳት፣ ጸለመታት፣ ጠቐነታት ቡብታራ ናብ ምዝናብ ዝኣተዉ። ከምዚ ዓይነት ባህሊ ካኣ ኣብ ክንዲ ናይ ሰላምን ናይ ምርድዳእን መንፈስ ዝፈጥር፡ ኣባላት ኣብ ስሚዒት ኣእትዩ ነንሕዶም ዝጋጨውሉ ባይታን ኩነታትን ብምፍጣር ኣብ ሞንጎ ኣባላት ሕድሕዳዊ ምጥርጣራት ከምዝሰፍን ገይሩ። ነዚ ውን መሪሕነት ሰልፍ ኢዩ ተሓታቲ። ኣብ ኣገባብን ኣካይዳን ናይ ፓልቶክ ኣኬባ እንተመጸና፡ ካብ መሪሕነት ዘባ ሰሜን ኣመሪካ ክንማሃሮ ንኸለል ተመኩሮን ጥብብን ኣሎም መሪሕነት ሰልፍ ሃሰስ እንተበሎ ሕማቕ ኣይኮነን።

(ሐ) ሓደ ኣካል ናይዚ ናይ ምንጽጻግ ባህሊ መግለጺ፡ እታ ብዙሕ ጊዜ እትደጋገም “ኣብ ክንዲ እንታይ ተባህሎ መን በለ” ትብል ሕቶ ብምቕዳም ካብ ናትካ ዝተፈለየ ርእዮ/ሓሳብ ንዘለዎም ኣባላት ኣብ ክንዲ ብትሕዝቶ ርእዮ/ሓሳብ/ሓሳባቶም፡ ብመንነቶምን ድሕረ-ባይቶምን ክትመዘኖም ምፍታን ትግበር ነጻጊትን ኣግላሊትን ወስታ ኢዩ። እዚ ብመሰረቱ፡ ኣብ “ንሕናን ንሳቶምን” ዝብል ናይ ምጉጅጃል መትከል ዝተመረኮሰ ቦታኒ ባህሊ ኢዩ።

ታርኻዊ አመጸጽ ሰዲህኤ ኣብ ግምት ብምእታው፡ እዚ “ንሕናን ንሳቶምን” ዝብል ምክፍፋል፡ ተሓኔን ህግን፣ ሰውራዊ ባይቶን ሰልፊ ዲሞክራሲን፣ ነባራትን ሓደስትን፣ ወ.ዘ.ተ. መልክዓት ናይ ማሓዝ ተኸእልኡ ዝላዓለ ኢዩ። እዚ ከምዚ ዓይነት ዝተደራረበ ዝምድናታት፡ ዘይወዓዊ ርክባት ኣብ መንጎ ኣባላት ሰልፊ ዝሓየለ ስለዝገበር፡ ወግዓዊ ሓብሬታት ብግብእ ንኸይዝርግሑ ብምግባር፡ ኣብ መንጎ ኣባላት ሰልፊ ዘይተደልየ ምጥርጣራትን ዘይምትእምማንን ክፈጥር ጸጺሑን ኣሎን። ገለ ዘድልዩ ሓበረታ ኣብዘድልዩ ጊዜ ስለትረክብ፡ ንባዕላ ከም ዋናን ወዲ ማእከልን፡ ነቲ ካልእ ካኣ ከም ጓናን ወዲ ወሰንን ትቐጽር። እዚ ናይ ምቹእ ዞና ቀጽራታት ብምፍጣር ሕድሕዳዊ ምትእምማን ኣብ ምንጎ ኣባላት ሰልፊ የላሕልሕ ጥራሕ ዘኮነስ፡ **ፃንቓጽ 4.3.2** ቅዋም ሰልፊ ዝጥሕሰውን ኢዩ።

እዚ ናይ ምቹእ ዞና ፖሊቲካ (comfort zone politics) ሓዲ ካብቶም ቀንዲ ንሓድነት ሰዲህኤ ክፈታተንዎ ዝጸንሑ ብድሆታት ኢዩ። ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ (EPP) ብ2008 ከምሰረተ ከሎ ኩሉ ኣባል (ኣባል ሰውራዊ ባይቶ ይንበር ኣይንበር) ከም ውልቀ-ኣባል ኮይኑ ከምዘይተጸምበረን ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራን (EPP) ሰልፊ ዲሞክራሲ ኤርትራን (EDP) ካሎኦትን ኮይኖም ኣብ 2010 ሰዲህኤ ከምዘየቐመን፡ ገና ክሳብ ሕጂ ሰዲህኤ መቐጸልታ ሰውራዊ ባይቶ ገይሮም ክቐጽርዎ ዝደልዩ ኣባልት ኣለዉ። ካብ ከምዚ ዓይነት ኣትሓሳስባታት ዝምንጭዉ ኣሉታዊ ወስታት፡ “ኣብይ ዝነበሩ ኢዮም፣ ንሕና ተቃልስና ዘጽናሕናሎም፣ ናብ ህግድፍ ዘይከዱ፣ ወ.ዘ.ተ. ዝብሉ ይርከብዎም። ናይ ሓድነት ማዕረ መሻርኽትታት ምዃኖም ተሪፉ፡ ንሳቶም ከም ደቂ ዝላ እቲ ካልእ ሸንኽ ካኣ ከም ናብ ዝዘለም ዝመጸም ገይሮም ኢዮም ዝጥምትዎ። ነቶም ካለኦት፡ ኣብዘይ ዝዘለም ስለዝመጹ ካኣ መሰል ከምዘይብሎም ገይሮም ይቐጽርዎ። ብጣማምታት እዘም ከምዚኣም ዓይነት ኣባላት (ደቂ ዝላ)፡ ዝኮነ ኣባል ካብ መሪሕነት ሰልፊ ዝብሎ ወጻኢ ርእዮ ይኹን ኣሳብ እንተኣቕሪቡ፡ ርእዮኡ ከም ተጻይ ንሱ ካኣ ከም ኣንጻር መሪሕነት ተቐጺሩ ካብ ሰልፊ ከምዝሰጎግ ምግባር ሓላል ኢዩ።

ጉዳይ ሓው መስፍን ሓጎስ ካብዚ ዝተፈልየ ኣይኮነን። ናብ ብዙሕ ትንታነ ከይከድና እስከ ነዛ ትሰዕብ ኣባሃህላ ከም ኣብነት ንርእ፡ “— ካብኡ [ካብ መስፍን ሓጎስ] እንጽብዮ ኸኣ ሰልፍናን ሕግናን ኣኸቢሩ ክኸይድን እቲ ካብኡ ንጽብዮ ዓቕሚታቱ ብግብሪ ከርእየና እዩ።” እዚኣ እታ ከርሰ-ነገርን (gist) ነቲ ኹሉ ኣትሓሳስባታት ናይቶም ንውሳኔ ማባ ዝደገፉ ኣባላት ቐልጭ ኣብላ ተርኢ ዘረባ ኢዩ። ሓው መስፍን ሓጎስ ኣብ ዝዘለም ከምዝመጸም ስለዝቐጸርዎ፡ ሰልፍምን ሕግምን ክኸብረሎም፡ ትጽቢታቶም ካኣ ከማልእ ኣለዎ። እንተዘይኾነ ከምታ ዝረኸቡ ትረክቦ ኢዩ ነገሩ። ኣይትብከ እንድዩ ዘብከየኒ ከምዝባሃል፡ ሓው መስፍን ሓጎስ ኣብ ቅዋም ሰዲህኤ ዝተደንገገ ሕጊ ስለዝጣሓሰ ወይውን ንሰዲህኤ ስለዘየኸበረ ዘይኮነስ፡ ናይዘም ደቂ ዝላ ኢና ዝብሉ ድልዎትን ትጽቢታትን ስለዘይማለእ ኢዩ።

በተሓሳስታም፡ ሓው መስፍን ናብ ቤቶም ከምዝመጸ እሞ ንመሪሕነት ሰልፊ ክሓትት ይኹን ዝተፈልየ ሓሳብ ከቐርብን ክውንን መሰል ከምዘይብሉ ተገይሩ ኢዩ ተወሲዱ። ስለዝኸነውን፡ ቅዋማዊ መሰሉ ተጠቐሙ ዝተፈልየ ሓሳባት፣ ሕቶን መኣሪምታን ስለዝቐረበ ኣባልነቱ ካብ ሰልፊ ብንቅዋም ሰልፊ ዝጥሕሰ ውሳኔ ማባ ከምዝውንዘፍ (ብግብሪ ከምዝሰጎግ) ተገይሩ። ሓው መስፍን ሓጎስ ድሕረ-ባይትኡ ህግ ምዃን እንተዘይኾይኑ፡ ካልእ ኣበሳ ዮብሉን።

እቲ ዝገርም፡ እቶም ዝተረፍና ካለኦት ከ እንታይ ሰርሕና ወይ ንሰርሕ ኣለና ተብሂሉ ከይተሓተ፡ ሓው መስፍን ሓጎስ ምስራሕ ኣብዩ እንዳተብህላ ይኸሰስ (ንሱ ድዩ ምስራሕ ኣብዩ ወይስ ከስርሖ ዘኸእል ባይታ ኢዩ ስኢኑ? ነዚ ከ መን ኢዩ ተሓታቲ?)። እቲ ሓቂ፡ ሓው መስፍን ሓጎስ፡ ቀደም (ሰራዊትን ህዝብን ዝፈትልጦ) ይኹን ሕጂ፡ ስርሖ ብጽፈት ዝፍጽምን ንዛሓዞ ስርሓት ከይፈጸመ ዘይገድፍን ብጣዕሚ ኣፍራዩ (very productive) መራሒ ኢዩ። ንኣብነት፡ ኢዚ ኩሉ ዶኮምታት (እንኮላይ ውሽጣዊ) ናይ ሰዲህኤ መን ኣርቂቐምን ኣጻፊፍ ንሰልፋዊ ማኅላታት ከምዝውዕሉ ገይሩ ኢልኩም ሕተቱ። ከምቲ ለባማት ዝብልዎ፡ “ዋላ እንተጸላእናዮም ፍትሒ ግን ኣይንገናጎምን” ክኸውን ይግባእ።

በተወሳኺ፡ እቶም ኣብ ጀብሃ (ንነዊሕ ዓመታት ኣብ ሓላፍነት ከይተረፈ) ዝነበሩ፡ ኣበሳታት ናይ ጀብሃ እንታይ ከምዝነበረ ንኸውጽኡ (ክዛረቡ) ከይተሓተ፡ ሓው መስፍን ሓጎስ ናይ ህግ ኣበሳታት ዘየውጸእካ (ዘተዛረብካ) እንድተብሕለ (ብላዕለዎት ሓለፍቲ ሰልፊ ከይተረፈ) ይኸሰስ። መስፍን ሓጎስ ብዛዕባ እቲ ስርዓት ዋላ ሓንቲ ዘይተዛረበ፡ ሕጂ ብዛዕባና ከመይ ገይሩ ይዛረብ ዝዓይነቱ፡ ካብቲ ኣብ ሻርዕ ክዝረብ ዝውዕል ብዘይፍለ መንገዲ ብላዕለዎት ሓለፍቲ ሰልፊ ኣብ ናይ ህዝቢ መድያ ይዝረብ። ደድሕሪ ዘረባ ምስዓብ እንታይ ኣድለየ? ብግደ ሓቂ ክንዛረብ እንትኾይና፡ ንሰልፍና ናብዚ ኩሉ ጸገማት ዝሸመማ፡ ናይ ፊሽ ወይውን ናይ ገለ ኣባላታ ደድሕሪ ዘረባ ናይ ምኻድ ዝምባለ (reactive disposition) ዝፈጠር ኢዩ። እንተብዘሓ ግን፡ ነገር ኣጻዲኦ ትልኽም፡ ታኼላ ኣታዊኦ ተስጥም ዝብሃልውን ኣሎ ኢዩ። እንተ ነቶም ሓድነት ሰልፊ ክሕሎ ኣለዎ ዝብሉ ኣባላት፡ እዚ ኩሉ ብጀካ ምድኻምን ምብትታን ሰልፋዊ ሓድነት ካልእ ፋይዳ ከምዘይብሉ ተገንዚቦም ኣካሉ ክኾኑ ኣይመርጹን።

ካልእ ዘገርም ግን ካኣ ኣገዳሲ ኣጠማምታ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት ሰልፍና ኣሎ። “ማእከላይ ባይቶ ሰዲህኤ ቅዋም ሰልፊ ዝጥሕስ ውሳኔ ወሲዱ። እቲ ናይ ምውንዛፍ ውሳኔ፣ ሕጋውነትን ቅዋማውነት ዝገደሎ ውሳኔ ኢዩ (፩፻፷፰ 3.8)። ማባ ልዕሊ ሕጊ ኮይኑ፣ ንሕጊ ሰልፊ ተማእዛዛይ ክኸውን ኣይካኣለን፣ ቅዋም ሰልፊ ጥሒሱ” ዝብል ምጉት ክቀርብሎም ከሎ፣ ገለ ኣባላት ሰልፊ (ሰውራዊ ባይቶ ነበር) ዝህቡዎ ዘምባዕ ስነምግባር ኢዩ። “እሞ ማባ ወሲኑ ኢዩ፣ ውሳኔይ ኣይቐይርን ካኣ ስለዝበለ፣ ነቲ ውሳኔ ተቐብልዎ” ይብሉሎም። ኣይፋልን ከመይ ገርና ጉጉይ ውሳኔ ንቐበል ዝብል መልሲ ቦቶም ነቲ ውሳኔ ማባ ዝቃወሙ ኣባላት (ሰውራዊ ባይቶ ነበር) ምስተቀህቦም፣ “እሞ ከመይ ገርኩም መቐልሰትኹም (ሰውራዊ ባይቶ ማለቶም ኢዮም)ገድፍኩም ምስ ዘይትፈልጥዎም (ባዓል መስፍን ማለቶም ኢዮም)ትኹዱ” ዝብል ዘገርምን ዘደንጹን ገብረ መልሲ ይህቡ። እዚ ናይ ምቹእ ዞና ፖሊቲካ (comfort zone politics) ኣብ ሰዲህኤ ማዕረ ክንደይ ሓያል ምዃኑ ዋላኳ ዝሕብር እንተኾነ፣ ከም ስነምግባር ስዑሩን ፍሹሉን ኢዩ። ኣብዚ ጊዜ እዚ ንሰልፊ ዲሞክራሲ ህዝቢ ኤርትራ ገጢዎም ዘሎ ብድህ “ልዕልና ሕጊ ዶስ ወይ ውሳኔ መሪሕነት ይቐድም ዝብል ክሰዳዊ ሕቶ ምንጻርን ምምላስን” ምዃኑ ኢዩ። እቲ ቀንድ ጉዳይ፣ ብዛዕባ “ሕጋውነትን ቅዋማውነትን” ውሳኔ ማባ ዳኣ ምበር ብዛዕባ ተ.ሓ.ኤ.ን ህ.ግ.ን ወይ’ውን ሰውራዊ ባይቶን ሰልፊ ዲሞክራሲ ኤርትራን፣ ወይ’ውን ብዛዕባ ነባራትን ሓደስትን ኣባልት ኣይኮነን። ኣበዮናይ ወገን ትዓስል ወይ ነዮናይ ምጉት ትድግፍ ዝውስኖ ካኣ ናይ መትከል ጉዳይ እምበር ናይ ድሕረ-ባይታ ወይ’ውን ናይ ታሪክ ሕቕታ ጉዳይ ኣይኮነን ክኸውንውን ኣይግባእን።

ብመሰረቱ፣ ጉዳይ ሓድነት ሰልፊ ንቐድሚት እንዳኣቓመትካምበር ብናይ ታሪኽ ሕቕታ ንድሕሪት እንዳጠመትካ ክዕቅብን ክሕሎን ኣይካኣልን። ታሪክ ክትማሃረሉምበር “ኣይተጽልል ኣይተዕቅል ኣጉዶ” ሰርሕኻ ክትነብረሉ ምፍታንስ ኣይግድን። ሎሚ፣ ተ.ሓ.ኤ.፣ ህ.ግ.፣ ሰውራዊ ባይቶ፣ ሰልፊ ህዝቢ ኤርትራ፣ ሰልፊ ዲሞክራሲ ኤርትራ፣ ኩለን የለዋን። ታሪኽን ጥራሕ ኢዩ ዘሎ። ሎሚ ዘላ፣ ሰዲህኤ ጥራሕ ኢዩ። ሰዲህኤ ናይ ብወለንታ ዝተጠርነፉ ኣባላት ሰልፊ ኢዩ (፩፻፷፰ 4.1.2)። ብመሰረት ዓንቀጽ 4.3.2 ቅዋም ሰልፊ፣ ኩሉ ኣባል ማዕረ መሰላት ኣብ ሰልፊ ኣለዎ። ስለዝኾነ ካኣ፣ ኩላህና ኣባላት ሰዲህኤ ማዕረ ኢና። ማዕረ መሰላትን ጉብኣትን ካኣ ኣለና። ሓድነት ሰልፍና ናይ ምዕቃብ ይኹን ናይ ምኽልኻል ሓላፍነት ናይ ኩላትና ኢዩ (፩፻፷፰ 4.4.9)። ሳኣን እልይ ነገር ገፍሐ፣ ሳኣን ስግር ውሕጅ በዝሐ ከምዝባሃል፣ ንሕጊ ብምጥሓስ ዝተፈጸመ ገይጋ፣ ሕጊ ብምግባር ጥራሕ ኢዩ ዝእረም እስከ ማባ ካብ ደው ዝበሎ እልይ ይበል ። ስለዝኾነ፣ ማባ ነቲ ዝወሰዶ ውሳኔ ብምስሓብ፣ ኣብ ሰልፊ ንቡር እሂን-ሚሂን ዝፈጥር ሃዋሁ ንክመጽእ ክጽዕት ኣለዎ። **ሕጂ እቲ እንኮ ኣማራጺ፣ ንኹሉ ጸገማት ሰልፊ ኣለልዩን ፈቲሹን መፍቲሒታት ክናደየሉ ዘኸእል “ሰልፋዊ ዋዕላ” ጊዜ ከይወሰደ ምጽዋዕን ምክያድን ኢዩ።** ከምቲ ኣበው ዝብልዎ፣ “ቀታሊ ሰብኣይኪ፣ ተቐታሊ ሓውኺ፣ ዘይሩ ዘይሩ ሓዘኑስ ናትኪ” ከይኮነና፣ እቲ ኣማራጽታት፣ “ዘይሕጋዊ ውሳኔ ምቕባል ወይ ሓድነት ሰልፊ ምድኻም” ክኸውን የብሉን። እቲ ዝግባእን እቲ ተመራጽን “ ማባ ገይግኡ ብምእራምን ነቲ ዝወሰዶ ውሳኔ ብምስሓብን፣ ኣብ ሰልፊ ንቡር እሂን-ሚሂን ዝፈጥር ሃዋሁ ንክመጽእ ምጽዓት ኢዩ።